

Stanje sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter predvidene spremembe

Marijan Papež

NOVO MESTO

7. novembra 2023

Rezultat poslovanja

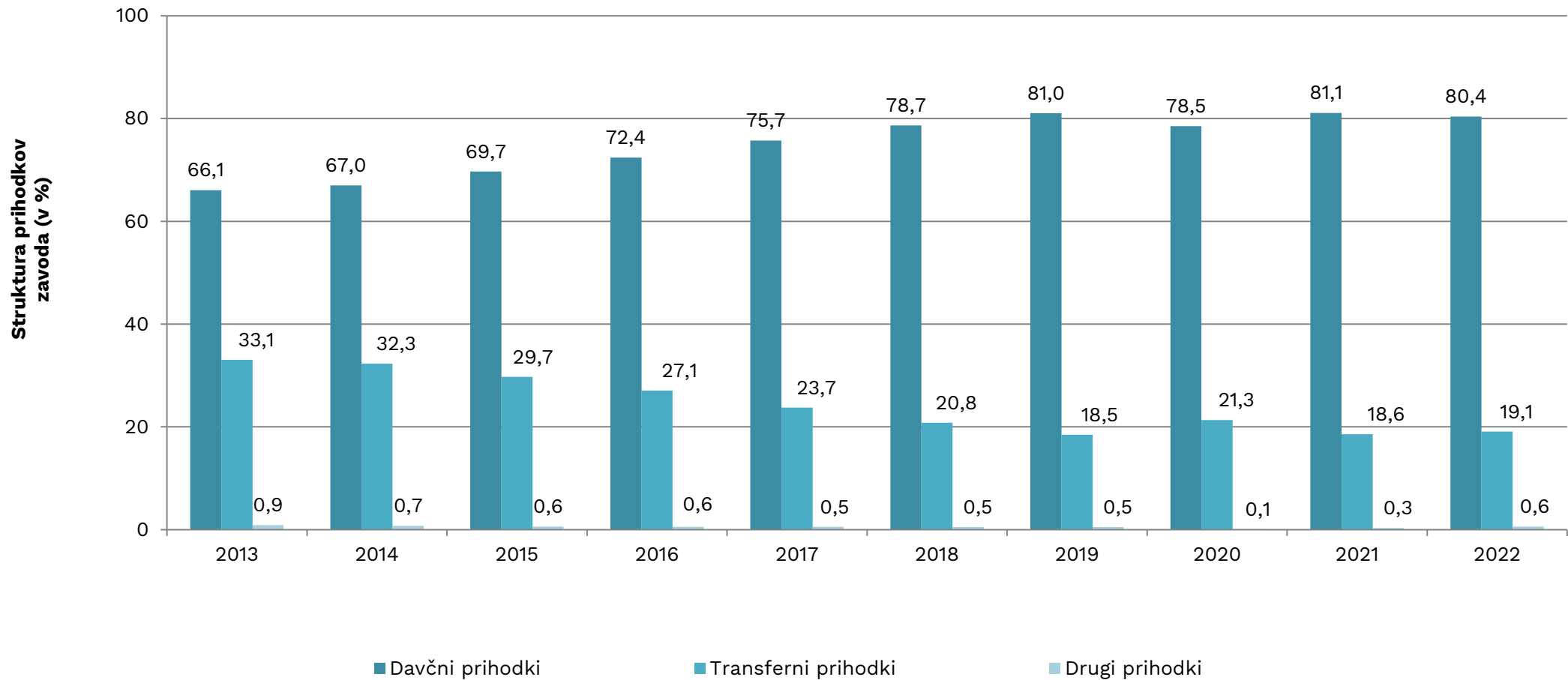
Poslovno leto 2022 je zavod sklenil z zakonsko zahtevanimi **izravnanimi prihodki in odhodki** v višini **6.715.089.178 evrov.**

Finančni načrt za leto 2023

znaša dobrih 7 milijard evrov.

Struktura prihodkov zavoda

2013-2022

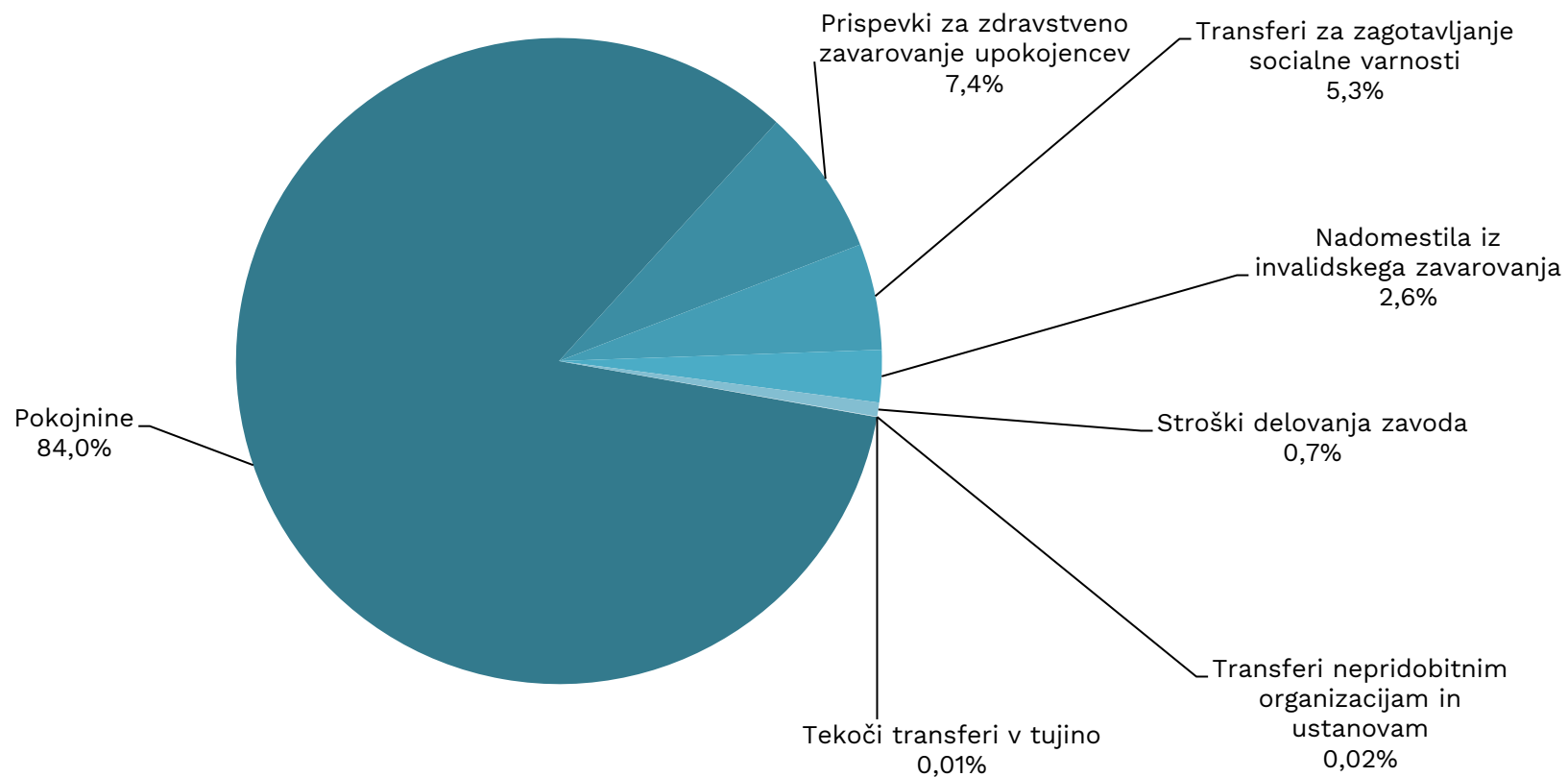

Odhodki

- V letu 2022 je bilo v strukturi vseh odhodkov zavoda **99,3 odstotka** odhodkov za pokojnine, prispevke za zdravstveno zavarovanje uživalcev pravic, transfere za zagotavljanje socialne varnosti ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

Struktura skupnih odhodkov zavoda

2022

SREDSTVA KAD IN TEKOČA TER DODATNA OBVEZNOST IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA, 2013-2022

	PREJETA SREDSTVA KAD	PREJETA SREDSTVA IZ NASLOVA TEKOČE OBVEZNOSTI (161. ČL. ZPIZ-2 OZ. 232 ČL. ZPIZ-1)	PREJETA SREDSTVA IZ NASLOVA DODATNE OBVEZNOSTI (162. ČL. ZPIZ-2 OZ. 233 ČL. ZPIZ-1)
2013	50.000.000	329.998.254	1.201.813.885
2014	0	177.696.836	1.381.256.822
2015	19.000.000	298.644.713	1.117.887.414
2016	50.000.000	278.068.307	989.230.671
2017	50.000.000	203.887.281	915.607.938
2018	50.000.000	167.407.160	839.101.947
2019	50.000.000	246.237.830	672.211.814
2020	50.000.000	270.597.603	815.885.730
2021	50.000.000	262.712.885	718.762.936
2022	50.000.000	301.877.891	805.047.847

UDELEŽBA POSAMEZNIH POSTAVK V BDP, 2013–2022

ELEMENTI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bruto domači proizvod (BDP) - zneski v milijonih EUR	36.454	37.634	38.853	40.443	43.011	45.876	48.533	47.021	52.208	58.989
Delež obveznosti državnega proračuna v BDP v %¹	4,20	4,14	3,65	3,13	2,60	2,19	1,89	2,31	1,88	1,88
Delež skupnih odhodkov v BDP v %	13,58	13,23	12,83	12,45	11,90	11,54	11,35	12,55	11,89	11,38
Delež odhodkov za pokojnine v BDP v %²	11,67	11,39	10,80	10,50	10,03	9,75	9,56	10,49	9,95	9,56
Delež odhodkov za pokojnine iz obveznega zavarovanja v BDP v %³	11,33	11,07	10,73	10,43	9,97	9,70	9,52	10,44	9,92	9,53
Delež odhodkov za transfere za zagotavljanje socialne varnosti v BDP v %⁴	0,31	0,30	0,57	0,54	0,54	0,52	0,53	0,70	0,65	0,61

Letu 2022 pa je objavljen v podatkovni bazi SiStat 16. februarja 2023. Po izračunu je v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 znašala nominalna rast BDP 13,0 odstotka.
¹Obveznosti RS iz državnega proračuna predstavljata tekoča in dodatna obveznost državnega proračuna po 161. in 162. členu ZPIZ-2.

ZAVAROVANCI, 8/2023

VRSTA					INDEKSI				
	8/2023		1-8/2023		8/23	8/23	1-8/23	8/23	1-8/23
	ŠTEVILO	STR. V %	ŠTEVILO	STR. V %	7/23	8/22	1-8/22	12/22	1-12/22
zaposleni pri pravnih osebah	795.412	78,6	796.995	80,0	99,8	100,7	101,1	99,9	100,8
zaposleni pri zasebnikih	48.361	4,8	48.542	4,9	99,4	97,5	98,9	98,6	98,6
zasebniki	83.608	8,3	82.672	8,3	100,3	103,6	103,5	102,4	102,8
kmetje	3.843	0,4	3.937	0,4	99,7	93,6	95,0	95,4	95,7
prostovoljni zavarovanci	7.478	0,7	7.567	0,8	99,6	96,3	96,4	96,7	97,0
brezposelni	13.245	1,3	13.536	1,4	100,8	94,4	91,7	88,7	94,1
starši	20.312	2,0	20.175	2,0	99,9	99,8	99,8	102,8	100,9
druga pravna razmerja	38.519	3,8	22.073	2,2	141,9	107,5	104,9	266,4	101,5
od tega dijaki in študentje	38.191	3,8	21.803	2,2	142,1	107,3	105,6	277,3	102,2
ostale kategorije	752	0,1	740	0,1	97,9	98,2	99,2	107,6	97,4
SKUPAJ	1.011.530	100,0	996.237	100,0	101,0	100,8	101,1	102,3	100,7
število oseb brez drugega pravnega razmerja	954.676								
število oseb drugo pravno razmerje	63.975								
od tega dijaki in študentje	62.489								

UŽIVALCI POKOJNIN, 9/2023

VRSTA POKOJNINE					INDEKSI				
	9/2023		1-9/2023		9/23	9/23	1-9/23	9/23	1-9/23
	ŠTEVILO	STR. V %	ŠTEVILO	STR. V %	8/23	9/22	1-9/22	12/22	1-12/22
starostna	482.630	75,7	478.443	75,5	100,3	102,2	101,9	101,9	101,7
od tega predčasna	2.475	0,4	2.446	0,4	100,5	103,8	87,8	103,4	91,0
delna	4.802	0,8	4.580	0,7	100,9	113,0	110,3	109,2	108,9
od tega s povečanjem	513	0,1	479	0,1	103,2	108,5	106,7	106,4	104,8
invalidska	69.572	10,9	69.845	11,0	99,9	98,0	97,6	98,6	97,9
družinska	24.695	3,9	25.365	4,0	98,1	94,1	93,7	95,4	94,7
vdovska	55.702	8,7	55.493	8,8	100,1	100,7	100,7	100,2	100,5
SKUPAJ	637.401	100,0	633.726	100,0	100,2	101,3	101,0	101,2	100,9
del vdovske	72.549		71.676		100,3	103,0	103,1	102,0	102,6

POVPREČNO ŠTEVILO ZAVAROVANCEV IN UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA TER RAZMERJE, 2013-2022

LETO	ZAVAROVANCI	UŽIVALCI POKOJNIN - OBVEZNO ZAVAROVANJE	ŠTEVILO ZAVAROVANCEV NA ENEGA UŽIVALCA POKOJNINE
1	2	3	4=2:3
2013	833.121	602.311	1,38
2014	843.558	608.885	1,39
2015	875.414	612.018	1,43
2016	891.002	613.683	1,45
2017	914.313	615.681	1,49
2018	939.149	617.299	1,52
2019	960.755	620.459	1,55
2020	958.148	624.735	1,53
2021	965.002	624.768	1,54
2022	989.063	628.082	1,57

Opomba: Od leta 2014 so dodatno zajeti zavarovanci iz 18. člena ZPIZ-2 (druga pravna razmerja) in zaposleni v tujini.

Izplačilo 40 oziroma 20 odstotkov starostne

- S 1. 1. 2020 je začel veljati ZPIZ-2G.
- Povprečno število uživalcev dela starostne ali predčasne pokojnine se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 povečalo za 15,3 odstotka, na 16.357 uživalcev.
- Zavod je del starostne ali predčasne pokojnine v decembru 2022 izplačal **19.334 uživalcem** (7574 žensk in 11.760 moških). Od tega jih je 57,5 odstotka iz zasebnega sektorja, 42,2 odstotka iz javnega sektorja, ostali so imeli kombinacijo zasebnega in javnega sektorja. 92,1 odstotka je bilo zaposlenih.

UŽIVALCI DELA STAROSTNE ALI PREDČASNE POKOJNINE, 8/2023

VRSTA PREJEMKA					INDEKSI				
	8/2023		1-8/2023		8/23	8/23	1-8/23	8/23	1-8/23
	ŠTEVILO	STR. V %	ŠTEVILO	STR. V %	7/23	8/22	1-8/22	12/22	1-12/22
40 % starostne	14.432	79,8	14.306	80,3	100,5	89,9	91,9	74,7	87,5
20 % starostne	3.649	20,2	3.511	19,7	107,2	-	-	-	-
20 % predčasne	2	0,0	3	0,0	100,0	33,3	30,0	50,0	37,5
SKUPAJ	18.083	100,0	17.820	100,0	101,7	112,7	114,5	93,5	108,9

POVPREČNA STAROST NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih

LETO	STAROSTNI				INVALIDSKI			
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2013	58	6	60	11	51	5	53	9
2014	59	0	61	2	51	3	54	5
2015	59	2	61	4	52	0	54	5
2016	60	0	61	9	52	4	55	0
2017	60	4	62	3	53	7	55	4
2018	60	6	62	4	54	6	55	9
2019	60	8	62	6	54	10	55	7
2020	60	11	62	8	54	11	55	6
2021	61	6	62	8	55	4	56	0
2022	61	8	62	10	55	2	55	9

POVPREČNA POKOJNINSKA DOBA NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih

LETO	STAROSTNI				INVALIDSKI			
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2013	36	1	37	11	27	10	27	8
2014	36	2	37	9	26	10	27	6
2015	36	11	37	9	27	6	27	3
2016	37	2	37	6	27	6	27	9
2017	37	3	36	7	29	3	27	6
2018	38	9	37	1	28	11	27	7
2019	39	0	36	10	28	11	27	8
2020	38	10	36	10	28	7	27	5
2021	38	5	36	11	29	7	27	1
2022	38	3	37	0	28	10	27	0
% STAROSTNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE V 2022					ženske:78,0		moški:68,0	

POVPREČNA DOBA PREJEMANJA POKOJNINE UŽIVALCEV, KI JIM JE PRENEHALA PRAVICA DO POKOJNINE po letih, stanje december

LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA				DRUŽINSKA/ VDOVSKA	
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI		SKUPAJ	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2013	22	8	16	8	24	6	18	8	12	6
2014	23	1	16	11	24	8	18	9	12	6
2015	23	6	17	0	25	4	19	5	12	10
2016	24	1	17	7	26	0	19	11	13	0
2017	24	5	17	8	26	2	20	8	13	2
2018	24	9	18	0	26	10	20	10	13	3
2019	24	11	17	7	27	1	21	3	13	8
2020	25	6	18	2	27	11	21	9	14	0
2021	24	9	17	7	28	0	21	9	14	0
2022	25	3	17	8	28	3	21	9	14	4

Začasno in občasno delo dijakov in študentov

- Po podatkih FURS je bilo za leto 2022 v okviru **dijaškega** in **študentskega dela**, ki velja od 1.2. 2015 (ZUJF-C) plačanih prispevkov za **97.957 oseb**, ki so v povprečju pridobile 2 meseca in 17 dni pokojninske dobe.
- V letu 2022 se prizna po 1 mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60 odstotkov (enako v 2021) povprečne plače iz leta, za katero se opravi izračun.
- Preračunano na 12 mesecev je bilo število zavarovancev **21.341** v letu 2022.
- V pokojninsko blagajno je bilo iz študentskega dela v letu 2022 vplačanih za **77.275.336 evrov** prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

RAZMERJE - NETO POKOJNINE : NETO PLAČE po letih

LETO	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN V %	DELEŽ UŽIVALCEV STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN MED UŽIVALCI STAROSTNE IN DELNE POKOJNINE V %	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE V %	DELEŽ UŽIVALCEV STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE MED UŽIVALCI STAROSTNE POKOJNINE BREZ SORAZMERNIH DELOV POKOJNIN IN DELNIH POKOJNIN V %	POVPREČNE STAROSTNE POKOJNINE V %	POVPREČNE INVALIDSKE POKOJNINE V %	POVPREČNE DRUŽINSKE/ VDOVSKE POKOJNINE V %
2013					61,7	47,9	39,1
2014					60,8	47,1	38,6
2015	67,0	84,9	79,7	26,8	60,2	46,6	38,1
2016	66,5	84,5	78,2	27,8	59,5	46,0	37,6
2017	65,4	84,1	76,2	29,0	58,4	45,2	36,8
2018	65,7	83,8	75,6	30,7	58,5	45,4	36,7
2019	65,3	83,6	74,1	33,0	58,0	45,0	36,3
2020	64,2	83,3	72,2	35,4	57,0	44,0	35,5
2021	64,1	83,2	71,4	37,7	56,9	44,2	35,0
2022	67,0	83,0	74,1	39,9	59,3	46,1	36,4

Opomba: Od novembra 2015 je SURS spremenil vir podatkov o izplačanih plačah za zaposlene osebe v javnem sektorju (ISPAP), kar vpliva na višino povprečne plače. Razmerja med posamezno vrsto pokojnine in plačo za leto 2014 so izračunana na podlagi primerljivega podatka o plači za leto 2014, ki ga je objavil SURS. Med prejemniki povprečne neto plače niso zajeti zaposleni, ki so bili napoteni na začasno čakanje na delo. Upoštevani so dodatki, povezani z epidemijo covid-19. V novembru in decembru 2022 neto pokojnina vključuje povečan del pokojnine na podlagi 2. člena Zakona o nujnih ukrepih za povečanje prihodkov upokojujencev in omejitev dviga oskrbnin na področju socialnega varstva (Ur. l. RS, št. 145/2022 z dne 21. 11. 2022 – ZNUPPU).

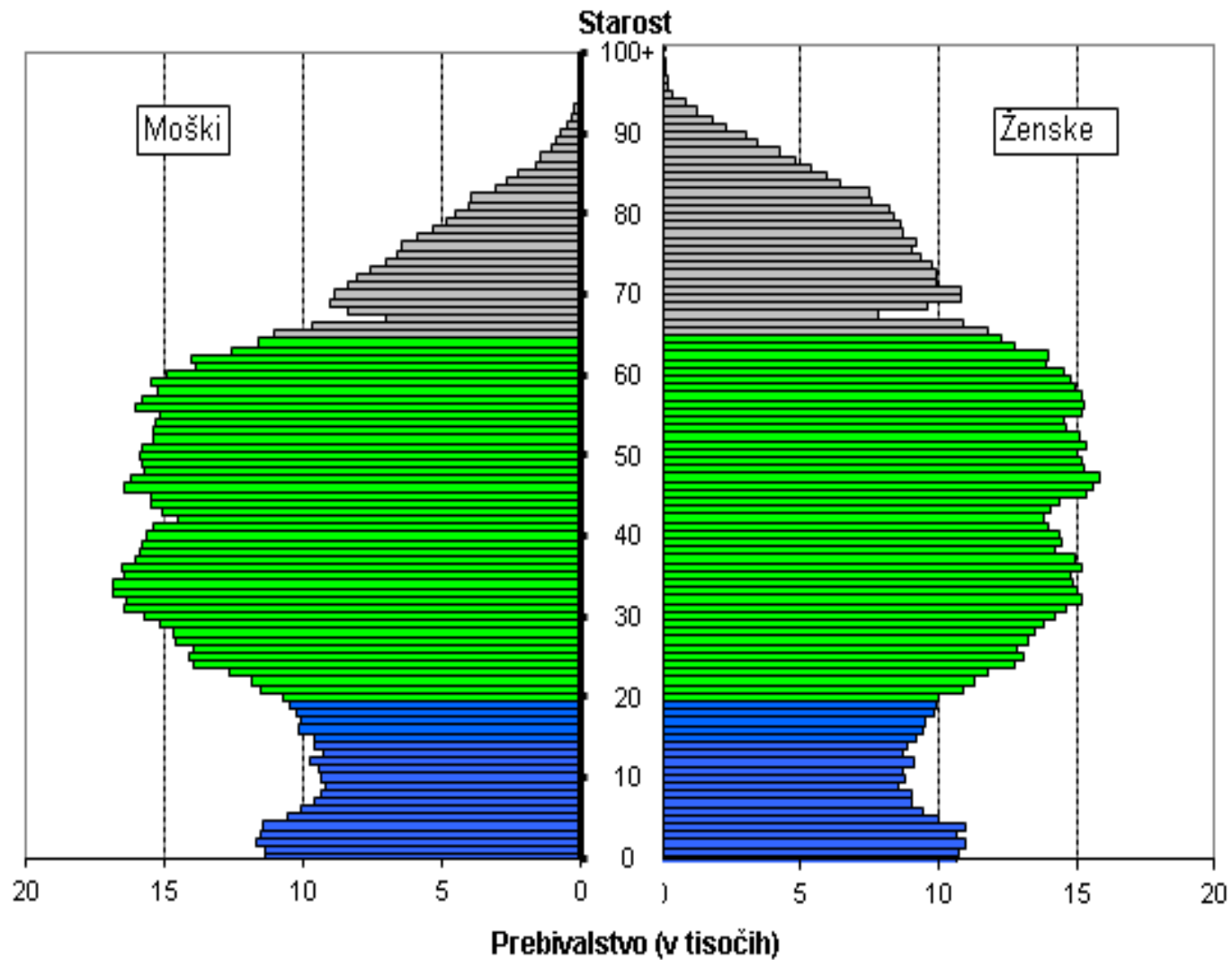
VIŠINA POKOJNIN 8/2023

- **824,45** EUR **VSE** STAROSTNE POKOJNINE
- **931,77** EUR **BREZ** SORAZMERNIH IN DELNIH POKOJNIN
- **1.028,03** EUR Z DOSEŽENIH **40 ALI VEČ** LET POK. DOBE
- **2.695,37** EUR **ZA 40 LET** POK. DOBE OD **NAJVIŠJE PO**
- **687,75** EUR **ZAGOTOVLJENA** POKOJNINA
- **310,11** EUR **NAJNIŽJA** POKOJNINA
- **431,00** EUR **NAJNIŽJI ZNESEK** INVALIDSKE POKOJNINE
- **3911,14** EUR **NAJVIŠJE IZPLAČANA** POKOJNINA

Realna vrednost starostnih pokojnin (pred odtegnitvijo akontacije dohodnine oziroma bruto pokojnina)

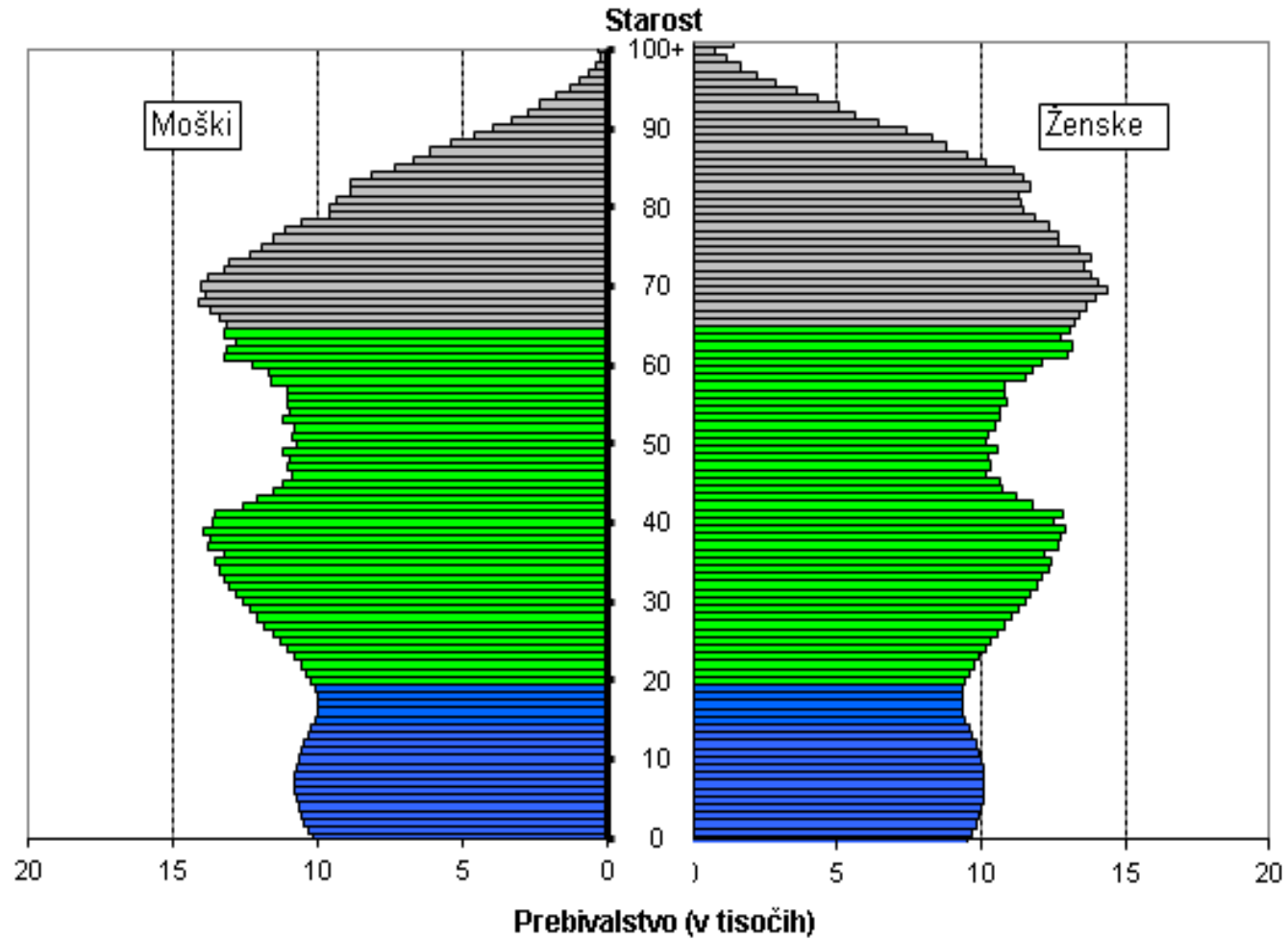
- V letu **2022** zmanjšanje za **0,7 odstotka**.
- V letu **2021** povečanje za **3 odstotke**.
- V letu **2020** povečanje za **4,7 odstotka**.
- V letu **2019** povečanje za **1,4 odstotka**.
- V letu **2018** povečanje za **1,4 odstotka**.
- V letu **2017** zmanjšanje za **0,1 odstotka**.
- V letu **2016** povečanje za **0,6 odstotka**.
- V letu **2015** zmanjšanje za **0,1 odstotka**.
- V letu **2014** zmanjšanje za **0,4 odstotka**.
- V letu **2013** zmanjšanje za **1,8 odstotka**.
- V letu **2012** zmanjšanje za **3,7 odstotka**.
- V letu **2011** zmanjšanje za **1,7 odstotka**.
- V letu **2010** zmanjšanje za **0,8 odstotka**.

Starostna piramida prebivalstva Slovenije na dan 1. 1. 2013

Vir: Eurostat, 2014 (EUROPOP2013).

Starostna struktura prebivalstva Slovenije na dan 1. 1. 2050 (srednja varianta projekcij EUROPOP2013)

Vir: Eurostat, 2014 (EUROPOP2013).

Osnutek izhodišč

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) je v juliju 2023 socialnim partnerjem predstavilo dolgo pričakovana izhodišča za pripravo sprememb pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji.

CILJI SPREMEMB POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

- 1. **DOSTOJNOST POKOJNIN** – pravičen in zaupanja vreden sistem, ki bo omogočal dostojne pokojnine za sedanje in prihodnje generacije
- 2. **VZDRŽNOST SISTEMA** – odhodki za pokojnine v višini, ki soprispevajo k finančni vzdržnosti celotnih javnih financ
- 3. **TRANSPARENTNOST SISTEMA** – večja preglednost in razumljivost posameznih parametrov (in celotnega pokojninskega sistema).«
- 4. **IZBOLJŠATI ZAUPANJE** vseh generacij zavarovancev v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

STAROSTNA POKOJNINA ZPIZ-2
za najmanj 15 let zavarovalne
dobe.

Moški in ženska pri starosti 65 let.

MOŽNE SPREMEMBE:

Moški in ženska pri starosti 67 let.

Kasnejša uveljavitev
Daljša prehodna obdobja

STAROSTNA POKOJNINA ZPIZ-2

za 40 let pokojninske dobe brez dokupa
moški in ženska pri starosti 60 let

MOŽNE SPREMEMBE

moški in ženska pri starosti 62 let

Kasnejša uveljavitev

Daljša prehodna obdobja

VRSTE DOB - 7. člen POMEN IZRAZOV

- **pokojninska doba:** zavarovalna in posebna doba, glede na katero se ugotavljajo pogoji za pridobitev pravice do pokojnine in glede na katero se določi odstotek za odmero pokojnine;
 - **zavarovalna doba:** obdobje, ko je bil zavarovanec obvezno ali prostovoljno vključen v obvezno zavarovanje, ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki;
 - **posebna doba:** obdobja, ki se v skladu s tem zakonom štejejo v pokojninsko dobo ne glede na plačilo prispevkov, ki pa brez zakonsko določene minimalne zavarovalne dobe ne daje pravice do pokojnine;
 - **dokupljena doba:** obdobje, ki se šteje v zavarovalno dobo ob pogoju plačila prispevkov;
 - **prišteta doba:** del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva pri odmeri invalidske pokojnine kot navidezna pokojninska doba;
 - **dodana doba:** četrtnina obdobja, v katerem je bil zavarovanec vključen v obvezno dodatno zavarovanje oziroma poklicno zavarovanje, ki se šteje kot pokojninska doba brez dokupa pri ugotavljanju pogojev za pridobitev pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in se ne upošteva za izračun višine pravic;
-
- **MOŽNE SPREMEMBE : IZENAČITEV VSEH VRST DOB**

28. člen - Znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine

1. Otroci:

Rojen ali posvojen, **skrb v prvem letu starosti**, državljanstvo RS

6 mesecev 1 otrok, 16 mesecev 2 otroka, 26 mesecev 3 otroci,
36 mesecev 4 otrok, 48 mesecev 5 ali več otrok

Upravičena je **ženska**

Moški je upravičen le, če je užival pravico do nadomestila iz naslova starševstva

2. Služenje obveznega vojaškega roka

Upravičen je **moški**

Za 2/3 njegovega dejanskega trajanja

3. Vstop v obvezno zavarovanje pred 18. letom starosti

Upravičena sta **moški in ženska**

Za ves čas trajanja obveznega zavarovanja do dopolnjenega 18. leta starosti

MOŽNE SPREMEMBE:

OSTALO BI SAMO ZNIŽANJE STAROSTNE MEJE ZARADI VSTOPA V OBVEZNO ZAVAROVANJE IN SICER PRED 20. LETOM STAROSTI, ČE BI PRIŠLO DO DVIGA STAROSTI NA 62 LET

PREDČASNA POKOJNINA ZPIZ-2

za 40 let pokojninske dobe moški in ženska
pri starosti 60 let

NI MOŽNO ZNIŽATI STAROSTNE MEJE
TRAJNO ZNIŽANJE POKOJNINE DO 18 %

MOŽNE SPREMEMBE

OB IZENAČITVI VSEH VRST DOB, BI BILA PREDČASNA
POKOJNINA UKINJENA

Pokojninska osnova

MOŽNE SPREMEMBE

PODALJŠANJE OBDOBJA IZ 24 LET NPR. NA 30 LET

ALI

UPOŠTEVANJE CELOTNEGA OBDOBJA ZAVAROVANJA, S TEM DA SE IZLOČI NEKAJ NAJSLABŠIH LET

- **ZAMENJAVA SISTEMA PRERAČUNAVANJA PLAČ IN OSNOV IZ BRUTO V NETO (IZ POVPREČNE STOPNJE DAVKOV IN PRISPEVKOV NA DOHODNINSKO LESTVICO)**

Odmerni odstotki za moške in ženske od 2023

Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (%)
15	29,50	25	43,10	35	56,70
16	30,86	26	44,46	36	58,06
17	32,22	27	45,82	37	59,42
18	33,58	28	47,18	38	60,78
19	34,94	29	48,54	39	62,14
20	36,30	30	49,90	40	63,50
21	37,66	31	51,26		
22	39,02	32	52,62		
23	40,38	33	53,98		
24	41,74	34	55,34		

ODMERNI ODSOTOK

MOŽNE SPREMEMBE

ODMERNI ODSOTKI SO SE Z ZPIZ-2G IN ZPIZ-2I DVIGNILI NA VISOK NIVO ZA 15 LET DOBE NA 29,5 IN ZA 40 LET DOBE NA 63,5 (to pomeni kot v preteklosti 86,7)

Varianta, če bo prišlo do dviga starostne meje iz 65 na 67 let, bi se odmerni odstotek dvignil na 68 (to pomeni kot v preteklosti 92,9)

VSEKAKOR BODO ZAHTEVE ZA DVIG ODMERNIH ODSOTKOV UPOKOJENIH PRED LETOM 2023, KO SE JE DVIGNIL ODMERNI ODSOTOK NA 63,5

MOŽEN JE ŠE DVIG ZA 15 LET NA npr. 31 %

UGODNEJŠE VREDNOTENJE DOBE NAD 40 LET JE ODVISNO TUDI OD DVIGA POTREBNE DOBE NA npr. 42 LET

Dvig novih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja

- Dvig iz 26 na 29,5 odstotkov pomeni dvig najnižje pokojnine **skoraj za 13 %**.
- Za moške pomeni dvig odmernega odstotka iz 57,25 na 63,5, dvig pokojnine za **skoraj 11 %**.
- za ženske, ki bi do leta 2023 padle na 60,25 % za 40 let pokojninske dobe pa dvig pokojnine **za 5,4%**
- Predviden je tudi dvig varovalke pri odmeri invalidske, vdovske in družinske pokojnine ter odmer nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

ZPIZ-2 preračun odmernih odstotkov

- Zaradi zvišanja valorizacijskega količnika iz 0,732 na 1,000, so se morali posledično preračunati tudi odmerni odstotki in tako sedaj znaša za moške 57,25 odstotkov
- Gre samo za matematičen preračun, kar pomeni, da je 78 odstotkov po ZPIZ-1 enako 57,25 po ZPIZ-2 in ne gre za nikakršno zmanjšanje pokojnin kot nekateri še vedno mislijo.
- Ženske imajo v letu 2019 za 40 let pokojninske dobe odmerni odstotek v višini 63,5, kar je enako 86,7 (preračun $63,5:0,732= 86,748$) po ZPIZ-1.

Ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa

- Vsako nadaljnje leto dopolnjene **pokojninske dobe brez dokupa nad 40 let** v obveznem zavarovanju po izpolnitvi pogojev za upokožitev skladno s četrtem odstavkom 27. člena ZPIZ-2, **če ostane vključen ali se ponovno vključi** v obvezno zavarovanje, vendar največ do treh let zavarovanja, se vrednoti na način, **da se pol leta pokojninske dobe brez dokupa vrednoti v višini 1,5% (3% za eno leto).**

Odmerni odstotek za otroke

- Novost pa je povečanje odmernega odstotka za otroke, največ za tri, kar pomeni po predlogu **največ za 4,08 odstotne točke** (za enega 1,36).
- Ti odstotki se bodo priznali **ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine**, zaradi skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki je državljan Evropske Unije in za katerega je zavarovanec skrbel v prvem letu otrokove starosti.
- Do dodatnega odmernega odstotka **je praviloma upravičena ženska**, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva v trajanju vsaj 120 dni užival moški, o čemer se za vsakega posameznega otroka sporazumno dogovorita.
- Če ni sporazumne odločitve, je do dodatnega odmernega odstotka upravičen tisti od staršev, ki je v pretežnem delu uveljavil pravico do starševskega dopusta.
- Če nobeden od staršev ni bil na starševskem dopustu ali sta uveljavila pravico do starševskega dopusta v enakem delu, je do dodatnega odmernega odstotka upravičena ženska.

Odmerni odstotek za otroke

- Možna je izbira med znižanjem starostne meje zaradi otrok ali dodatnim odmernim odstotkom.
- **Nikakor ni možna kombinacija obeh ukrepov, ne glede na število otrok.**
- Uživalci pokojnin, ki bodo pridobili pokojnino po predpisih, veljavnih do uveljavitve zakona in so se ali se bodo ponovno vključili v obvezno zavarovanje, **ne bodo upravičeni do dodatnega odmernega odstotka zaradi skrbi za otroke.**

ZPIZ-2M DODATNI ODMERNI Odstotek ZA OTROKE ZA MOŠKE

- ZPIZ-2M : novost od 1.4.2022 dalje:
- Dodatni odmerni odstotek koristi oče, ne glede na uživanje starš. nad., če mati še ni uveljavila pravice do SP/PP/IP + če da mati SOGLASJE! Mati se bo upokojila kasneje!
- Dodatni odmerni odstotek koristi oče, ne glede na uživanje starš. nad., če mati ni uveljavila SP/PP/IP in je umrla, soglasje ni (bilo) potrebno.

USKLAJEVANJE POKOJNIN

- **Nadalje se postavlja vprašanje redefinicije parametrov** na podlagi katerih se trenutno izvaja usklajevanje pokojnin (trenutno 60% rasti povprečne plače in 40% rasti cen življenjskih stroškov).
- V letošnjem letu pri redni uskladitvi pokojnin v mesecu februarju, bi večina upokojencev imela raje, da bi bila uskladitev v čim večjem odstotku odraz rasti življenjskih stroškov.
- Če je namen usklajevanja pokojnin **ohranjanju realne vrednosti pokojnin**, se bi mogle pokojnine v celoti usklajevati na podlagi rasti cen življenjskih stroškov, kar pa najbrž ne bi bilo tako ugodno kot zagotavlja sedanja formula.
- Na vzdržnost pokojninske blagajne ima vsekakor način usklajevanja pokojnin in drugih dajatev zelo pomemben učinek, seveda pa tudi na višino oziroma dostojne prejemke.

Iz osnutka izhodišč izhajajo Projekcije učinkov ukrepov kjer so prikazane projekcije skupnega učinka nabora možnih ukrepov na izdatke za pokojnine v deležu BDP.

»Scenarij A:

- Dvig najnižje pokojninske osnove na 81 % in posledično tudi najvišje pokojninske osnove v letu 2025
- Dvig odmernega odstotka s 63,5 % na 68 % za 40 let dobe ter na 30 % za 15 let dobe (dvig na 30 % v 2026 in dvig s 63,5 % po 0,5 o. t. na leto do 2034)
- Podaljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojnine s 24 na 40 let, z izvzemom petih najslabših let (od 2028 po eno leto na leto do 2043)
- Dvig vdovskih pokojnin s 70 % na 80 % v letu 2025
- Sprememba indeksacije iz razmerja 60/40 na razmerje 30/70 v letu 2035
- Dvig upokojitvene starosti s 60 na 62 let in s 65 na 67 let (+ prilagoditev pri invalidskih in vdovskih pokojninah – dvig na 59 let v 2026 in na 60 let v 2027) + (splošen dvig upokojitvene starosti gre potem od 2028 dalje za 3 mesece na leto; do leta 2035)
- Poenotenje najnižje meje pri zniževanju starosti za moške in ženske zaradi dobe, dosežene pred 20. letom, na 60 let (po štiri (Ž) oz. tri (M) mesece od 2028 do 2038 (Ž) oz. 2033(M))
- Migracije - povečanje za 2000 letno na že sedaj predpostavljene migracije

Glavni cilji prenove invalidskega dela obveznega zavarovanja v Osnutku izhodišč

»Glavni cilji prenove invalidskega dela obveznega zavarovanja:

- **Zagotoviti učinkovit sistem za ohranjanje in pridobitev zaposlitve osebam z začasno ali trajno zmanjšano zmožnostjo za delo.**
- **Vzpostaviti učinkovit sistem poklicne rehabilitacije s krepitvijo preostalih zmožnosti za delo.**
- **Vzpostaviti preglednejši sistem invalidskega zavarovanja.**
- **Izboljšanje gmotnega položaja uživalcev pravic iz invalidskega zavarovanja.**

Vedno v ospredju pokojninsko zavarovanje

- Ko se napoveduje oziroma pripravlja reforma sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, večina takoj pomisli kaj se bo spremenilo pri pogojih upokojevanja, pri odmeri pokojninske osnove in višini odmernih odstotkov.
- Za področje invalidskega zavarovanja, kjer ni bilo bistvenih sprememb od osamosvojitve dalje, razen pri odmeri nadomestil, še v večji meri kot za pokojninsko zavarovanje **veljajo načela**: socialne države, medgeneracijske solidarnosti, vzajemnosti in redistribucije (prerazporeditve).

Invalidsko zavarovanje del enotnega sistema obveznega zavarovanja

- V zgodovini so se pojavljale tudi **težnje po ločitvi** pokojninskega in invalidskega obveznega zavarovanja ali pa da bi se vsaj ločeno plačevali prispevki.
- Na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (zavod) se zavzemamo, da sta tako pokojninsko kot invalidsko zavarovanje **del enotnega sistema obveznega zavarovanja**.

Samo reforma invalidskega zavarovanja je premalo

- S strani zavoda že desetletje opozarjamo, da je potrebna reforma invalidskega zavarovanja **v povezavi s spremembami tudi** zdravstvene zakonodaje, delovnopravne zakonodaje, zakona o varstvu pri delu itd. in da je potrebno zagotoviti, da bi postala pravica do poklicne rehabilitacije **res temeljna pravica** tudi v praksi in ne samo v teoriji.

Ni bilo bistvenih sprememb

- Slovenija je edina država na teritoriju bivše skupne države, ki ima v bistvu še tak sistem invalidskega zavarovanja, ko je veljal v skupni državi.
- Bistvene spremembe so bile izvedene samo na področju nadomestil iz invalidskega zavarovanja in to z ZPIZ in ZPIZ-1, tako da imamo različno ureditev na tem področju, kar ni ustrezno.

Svoj poklic

- Ugotavljanje izvedenskega organa o tem, kaj vse se šteje za svoj poklic se je pokazalo kot neustrezno, saj je na eni strani ta ureditev zapletena in na drugi strani preveč subjektivna, saj bi moral izvedenski organ ugotavljati, ali ima zavarovanec ustrezno dodatno usposobljenost in delovne izkušnje, ki se zahtevajo za določena dela, v skladu z zakoni ali kolektivnimi pogodbami.
- Prav tako je nadalje potrebno opozoriti, da je pri ugotavljanju invalidnosti najpomembnejša **zagotovitev enake obravnave vseh zavarovancev**, in sicer ne glede na zavarovalno podlago.

Oblikovanje enotnega izvedenskega organa

- K zagotavljanju hitre aktivacije vseh deležnikov v postopku bi vsekakor prispevalo tudi oblikovanje enotnega izvedenskega organa (EIO), ki bi zagotavljal zbiranje dokumentacije na enem mestu, obenem pa bi o »trajnejši nezmožnosti za delo« ter morebitnem vstopu v poklicno rehabilitacijo lahko odločali vsi izvedenci znotraj enotnega izvedenskega organa, kar bi vsekakor prispevalo h kvalitetnejšim, hitrejšim in enotnejšim odločitvam ter preprečevanju podvajanja postopkov.
- Enotni izvedenski organ bi moral usklajevati rehabilitacijska prizadevanja treh glavnih deležnikov v Sloveniji, in sicer ZZZS, ZPIZ in ZRSZ.

Uvedba univerzalne delovne dokumentacije

- Za učinkovitejšo obravnavo zavarovancev z začasno ali trajnejšo nezmožnostjo za delo je tako z vidika odprave administrativnih ovir in trajanja posameznih postopkov pred različnimi organi kot tudi z namenom zagotoviti večjo kakovost in usklajenost ocen izvedencev v posameznih fazah postopka, **ključnega pomena** (ne glede na ustanovitev enotnega izvedenskega organa (v nadaljevanju: EIO)) **uvedba univerzalne delovne dokumentacije**.
- Smisel univerzalne dokumentacije je **razpoložljivost celovite zdravstvene in delovne dokumentacije že v zgodnji fazi bolniške odsotnosti**, ki bi bila na voljo izvedencem v različnih postopkih in bi spremljala zavarovanca od začetka začasne (oziroma trajnejše) nezmožnosti za delo do obravnave v postopkih pred invalidsko komisijo ZPIZ.

Ukrepi za dosego ciljev

- **Sprememba definicije invalidnosti**
- **Sprememba instituta poklicne rehabilitacije**
- **Prilagoditev nadomestila za čas poklicne rehabilitacije**
- **Posodobitev kategorij invalidnosti**
- **Prilagoditev začasnega in delnega nadomestila**
- **Ukinitev nadomestila za invalidnost za uživalce pravic po novem sistemu**
- **Prevedba nadomestil, priznanih na podlagi predhodno veljavnih predpisov**
- **Prilagoditev invalidske pokojnine**

Vsi navedeni ukrepi so zastavljeni na način, **da se lahko uresniči tudi cilj izboljšanja gmotnega položaja** uživalcev pravic iz invalidskega zavarovanja.«

KDAJ UVELJAVITI PRAVICO DO POKOJNINE ???

Ob izpolnjenih pogojih za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine se marsikateri zavarovanec sprašuje, **ali je zanj ugodnejša upokojitev v letošnjem ali v prihodnjem koledarskem letu. Pri odločitvi za uveljavitev pravice v letošnjem ali v naslednjem koledarskem letu je treba upoštevati vse dejavnike, ki lahko vplivajo na višino pokojnine oziroma drugih prejemkov.**

KDAJ UVELJAVITI PRAVICO DO POKOJNINE ???

31.12.2023 ALI 1.1.2024

- ▶ **višina uskladitev pokojnin v letošnjem letu (v letu 2023-5,2%)**
- ▶ **višina valorizacijskih količnikov v prihodnjem letu (odvisna od porasta neto plač v letu 2023, ki bo višja od 5,2 %)**

Kateri dejavniki še lahko vplivajo na višino pokojnine

- višina najugodnejšega zaporednega povprečja za izračun pokojninske osnove (po ZPIZ-1 na podlagi 18 letnega povprečja, po ZPIZ-2 pa 24), če pride v poštev še leto 2020, v primeru upokojitve v letu 2021,
- prejemanje 40 % oz. 20 % starostne
- višina zmanjšanja pri predčasni pokojnini,
- dolžina dopolnjene pokojninske dobe (zaokroževanje dopolnjene pokojninske dobe na šest mesecev ali celo leto) in njena kakovost (zavarovalna, pokojninska, pokojninska doba brez dokupa),
- upoštevanje ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa,
- delna upokojitev,
- plača je v povprečju bistveno višja od pokojnine.

Splošni informativni pokojninski kalkulator

- S splošnim informativnim pokojninskim kalkulatorjem lahko, brez registracije v informacijskem sistemu zavoda, na podlagi ročnega vnosa podatkov izvedete enostaven postopek simulacije informativnega izračuna predvidenega datuma izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine po veljavnem zakonu in višine pričakovane pokojnine.
- Dostop do storitve je mogoč prek povezave: <https://www.zpiz.si/cms/content2019/splosni-informativni-izracun-visine-pokojnine>

Osebni informativni pokojninski kalkulator

- V osebni informativni pokojninski kalkulatorju lahko, z registracijo v informacijskem sistemu zavoda **s kvalificiranim digitalnim potrdilom oziroma s spletno prijavo SI-PASS**, pridobite **avtomatski informativni izračun** predvidenega datuma izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine in pričakovane višine pokojnine, ki je izveden na podlagi vaših osebnih podatkov, zbranih v matični evidenci zavarovancev.
- Dostop do storitve osebni informativni pokojninski kalkulator je mogoč z uporabo sistema za varno elektronsko poslovanje Moj eZPIZ, ki se nahaja na povezavi <https://www.zpiz.si/cms/content2019/moj-ezpiz>

Druge nove storitve

- **eVloge za VSE** – strankam omogočena oddaja elektronskih vlog brez digitalnega potrdila.
- **Avtentikacija strank in storitev digitalnega prevzema dokumentov (SMS odprema)**
- **Digitalni pomočnik**
- **Povečana dostopnost vsebin spletišča za ranljive skupine uporabnikov**

STABILNO OBVEZNO ZAVAROVANJE

Zelo pomembno je, da se zagotovi stabilen, zaupanja vreden sistem obveznega zavarovanja, ob katerem pa naj se razvijajo dodatne oblike zavarovanj, ki bodo lahko nadomestile del izpada prihodka za čas po zaključeni aktivni dobi.

Dodatna zavarovanja ob stabilnem obveznem zavarovanju, nikakor pa ne dodatna zavarovanja namesto osiromašenega obveznega zavarovanja, ker lahko to pomeni osiromašeno preživljanje obdobja po upokojitvi.

**ŽELIM VAM
LEP in USPEŠEN DAN!!!**